

METSO-uutiskirje

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma (METSO) 2008-2016
Julkaisijat: Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö

Nro 2/2008

15. 5. 2008

VALTONEUVOSTON UUSI METSO-OHJELMA JATKAA VAPAAEHTOISEN SUOJELUN POHJALTA - VALTION METSILLÄ RIPEÄSTI LIIKKEELLE

Valtioneuvosto teki 27.3.2008 periaatepäätöksen uudesta METSO-ohjelmasta. Vuosille 2008 - 2016 ajoittuva Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSO jatkaa vapaaehtoisen suojelun pohjalta. Kokeiluvaihe osoitti, että Etelä-Suomen yksityismetsissä metsien monimuotoisuus voidaan turvata parhaiten vapaaehtoisin keinoin. Ripeään alkuun pääsemiseksi valtion metsiä suojellaan Etelä-Suomessa lisää 10.000 hehtaaria vuoteen 2010 mennessä. Päärooli on kuitenkin yksityismetsissä, joissa uudet keinot otetaan käyttöön vuonna 2010, kun entiset suojeluohjelmat on saatu "alta pois".

Rahoitus varmistettu vuoteen 2012 asti

Valtioneuvoston periaatepäätös mahdollistaa METSO-ohjelman kunnollisen käynnistämisen, sillä ohjelma ajoittuu vähintään kolmelle hallituskaudelle. Hallituksen tähänastiset rahoituspäätökset turvaavat METSOlle 182 miljoonaa euroa vuoteen 2012 mennessä. "Kyseessä on ennenäkemättömän suuri satsaus metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen", sanoi ympäristöministeri **Kimmo Tiilikainen** lehdistötilaisuudessa. Vuosina 2008-09 entisten suojeluohjelmien päätökseen saattamiseen käytetään noin 80 miljoonaa euroa, millä saadaan suojeluun noin 45.000 hehtaaria.

Metsähallituksen korostunut rooli ohjelman alkuvuosina turvaa ripeän liikkeellelähdon. Kun luontoarvoja painotetaan entistä enemmän myös Metsähallituksen talousmetsissä, 10.000 lisähehtaaria suojeluun on merkittävä panos. Valtion Metsähallitukselle asettamasta tulostavoitteesta koostuu jo nyt 30 % yhteiskunnallisten tavoitteiden ja palvelujen tuottamisesta.

Suojelun ja talouskäytön samanaikainen tehostaminen mahdollista

METSO-ohjelma julkistettiin samanaikaisesti vuoteen 2015 ulottuvan, tarkistetun Kansallinen metsäohjelman kanssa, jonka "sisärohjelma" METSO on. Ohjelmien samanaikaisella käsittelyllä haluttiin osoittaa, että metsien talouskäyttö ja suojelu kaik-

ANTI KOTISAARI

Sini-vaokko on kevään ensimmäisiä kukkivia luonnonkasveja. Se viihtyy erityisesti metsissä yhdessä pähkinäpensaalla. Sini-vaokko on yleinen Etelä- ja Lounais-Suomessa, mutta harvinainen jo Keski-Suomessa.

kin ne niihin liittyvine elinkeinoineen voidaan sovittaa tasapainoisesti yhteen.

Vapaaehtoista ja kustannustehokasta

Avainsanoja METSO-ohjelmassa ovat vapaaehtoisuus ja kustannustehokkuus. METSO:n kokeiluvaihe osoitti että Etelä-Suomen yksityismetsissä metsien monimuotoisuus voidaan turvata parhaiten vapaaehtoisin keinoin. Metsäomistajien suhtautuminen vapaaehtoiseen suojeluun onkin maa- ja metsätalousministeri **Sirkka-Liisa Anttilan** mukaan avainasemassa: "Talousmetsien

TERHILYTTÄRI

Kissankäpäle, alkuperäinen luonnonkasvi koko Suomessa kangas- metsissä ja peltojen vähäravinteisilla pientareilla, on harvinaistumassa aikaisemmin avointen kasvupaikkojen umpeenkasvun takia.

(Jatkoa etusivulta)

osuus metsistä on Etelä-Suomessa 96 prosenttia. Niinpä niiden merkitys metsien monimuotoisuuden turvaamisessa on suuri. METSO:n kokeiluvaiheen ohjelmassa vapaaehtoisuus toimi hyvin ja sen varaan nyt osaltaan rakennetaan."

Neuvontaan ja viestintään panostetaan

METSO-ohjelma vaatii saumatonta yhteistyötä metsäkeskusten, ympäristökeskusten ja metsänomistajien kesken. Kokeiluvaiheesta saadut tulokset rohkaisivat luottamaan vapaaehtoisten keinojen toimivuuteen, mutta tieto ei leviä itsestään. Sen vuoksi neuvontaan, viestintään ja koulutukseen tullaan panostamaan paljon.

METSO:n valmistelussa tärkeänä pidetty laajapohjaisuus halutaan säilyttää myös jatkossa. Onnistuminen koulutuksessa ja neuvonnassa edellyttää paikallistuntemusta ja hyviä suhteita paikallisiin metsänomistajiin.

Paahdeympäristöt vaativat hoitoa

Harjujen paahdeympäristöt ovat monimuotoisuuden kannalta merkittäviä puustoisia elinympäristöjä. Niille erikoistunutta lajistoa uhkaa kasvillisuuden sulkeutuminen metsäpalojen puuttumisen, hakkuiden jälkeisen heinittämisen ja tiheän taimikkovaiheen seurauksena. Ilmasta tuleva typpilaskeuma lisää rehevöitymistä ja heikentää vaateliaan harjulajiston elinolosuhteita.

Harjumetsien paahdeympäristöjä voidaan hoitaa hyvin samankaltaisin menetelmin niin suojelualueilla kuin talousmetsissä. Kunnostukseen kuuluu tyypillisesti kasvillisuuden avaamista ja maanpinnan rikkomista. Paahdeympäristöt esiintyvät tyypillisesti verkostoina harjumuodostumien rinteillä. Ne ovat yksi METSO-ohjelman valintaperusteissa lueteltu elinympäristötyyppi. Niitä voidaan pitää yllä talousmetsissä METSO:n keinoin, mistä ohjelman pilottivaiheessa saatiin hyviä kokemuksia.

Harjuja on Suomen maa-alasta noin 5% (15.000 km²), joista kaksi kolmasosaa METSO-ohjelman alueella. Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa arvioitiin alueella olevan etelänpuoleisia, kaltevuudeltaan yli 5% valorinteitä olevan noin 160 km². Tästä joukosta arvioidaan löytyvän suurimman osan monimuotoisuudelle merkittävistä paahderinteistä.

Seurantatyöryhmä myös uudessa METSOssa

METSO-ohjelma saa pilottivaiheen tavoin seuranta-työryhmän, jonka tehtävänä on ohjelman edetessä muun muassa arvioida resurssien kohdentumista ja tarvetta. Jatkotarpeet arvioidaan ensimmäisen kerran vuonna 2012.

Talousmetsien osalta METSO-ohjelma käynnistyy pääosin vuonna 2010. Valmistettavaa työtä tehdään jo. Mm. luonnonsuojelubiologisia valintaperusteita tarkistetaan parhaillaan, jotta suojeluun voidaan hankkia tarkoituksenmukaisimpia kohteita.

Lisää pysyviä ja määräaikaisia suojelualueita

Nykyistä metsien suojelualueverkostoa Etelä-Suomessa laajennetaan pysyvästi suojeltavilla luonnonsuojelualueilla noin 88 000 hehtaarin verran. Määräaikaisia luonnonsuojelualueita varaudutaan perustamaan noin 8 000 hehtaaria. Luonnonsuojelualueiden pinta-ala kasvaisi yhteensä noin 96 000 hehtaarilla.

Jo aiemmin oli päätetty käyttää 10 000 hehtaaria valtion talousmetsiä valtion luonnonsuojelualueiden

METSO-ohjelman tunnuslinnun soidinpaikkojen suojeluun kiinnitetään ohjelmassa erityistä huomiota. Kuvassa koirasmetso soitimella.

laajentamiseen. METSO-ohjelman yhteydessä nämä alueet siirretään pysyvään suojeluun aiottua nopeammin. Lisäksi Metsähallitus laatii luonnon monimuotoisuutta painottavat metsien käytön suunnitelmat luonnonsuojelualueverkoston yhtenäisyyden ja kytkeytyneisyyden kannalta tärkeille alueille.

Suojelutoimia tehostetaan sekä valtion että yksityisten omistamilla suojelualueilla. Metsähallitus hoitaa ja ennallistaa elinympäristöjä nykyisillä ja uusilla suojelualueilla siellä, missä toimenpiteet selvästi lisäävät edellytyksiä turvata luonnon monimuotoisuutta. Metsähallitus laatii valtakunnallisen ohjeiston ja toimintamallin ennallistamisen kustannustehokkuuden lisäämiseksi, seurannan järjestämiseksi ja riskien hallinnan varmistamiseksi. Yksityisten omistamilla suojelualueilla hoitotoimet ja ennallistaminen edellyttävät, että maanomistaja hakee niitä.

Valtion ja kuntien omistamat metsät, joiden käyttöä jo on rajoitettu esimerkiksi virkistyskäytön tarpeisiin, ovat myös mahdollisia luonnon monimuotoisuuden hoidon ja suojelun alueita. Metsähallitus täydentää luontoinventointeja valtion retkeilyalueilla ja laatii niille uudet hoito- ja käyttösuunnitelmat vuosina 2008-2010.

Tukea talousmetsien monimuotoisuudelle

Valtion omistamissa talousmetsissä jatketaan luonnon monimuotoisuuden hoitoa, jotta valtionmaiden metsänhoidon menetelmät voivat olla esimerkkinä myös muiden maanomistajaryhmien metsien hoidossa.

Yksityisten omistamien talousmetsien hoidossa otetaan entistä paremmin huomioon tarve turvata luonnon monimuotoisuus. Yksityisten omistamissa talousmetsissä toteutetaan kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisia suojelu- ja hoitotoimia noin 82 000 hehtaarin alalla.

Lisätietoja METSOsta:

Ympäristöneuvos Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö, p. 020 490 7113 tai 050 345 0582, mikko.kuusinen@ymparisto.fi

Ylitarkastaja Marjukka Mähönen, maa- ja metsätalousministeriö, p. (09) 160 54626, marjukka.mahonen@mmm.fi

Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi (LUTU) valmistunut - seminaari 4.6.2008

Tiedekeskus Heurekassa järjestetään 4.6.2008 koko päivän kestävä seminaari, jossa asiantuntijat esittelevät arvioinnin tuloksia ja toimenpide-ehdotuksia. Seminaarin järjestää Suomen ympäristökeskus ja siihen pyydetään ilmoittautumaan **28.5.2008** mennessä osoitteessa <http://www.webropol.com/P.aspx?id=229427&cid=63993804>. Lisätietoja: Vanhempi tutkija Tytti Kontula, Suomen ympäristökeskus, p. 0400 148 680, 020 490 2735, tytti.kontula@ymparisto.fi.

METSO:n uudet valintaperusteet valmistumassa

METSO-ohjelmaa varten laadittavat yhteiset luonnontieteelliset valintaperusteet ovat valmistumassa. Työryhmän on määrä saada työnsä päätökseen toukokuun 2008 loppuun mennessä. Tarkennettujen ja laajennettujen valintaperusteiden laadinnassa on hyödynnetty luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnin (LUTU) alustavia tuloksia.

Valintaperusteilla pyritään siihen että metsien monimuotoisuuden turvaamisen ja suojelun hyväksi tehtävät toimenpiteet ovat mahdollisimman kustannustehokkaita ja tarkoituksenmukaisia. Valintaperusteiden tarkoitus on tukea päätöksiä, joita monimuotoisuuden turvaamiseksi tehdään sekä suojelualueilla että talousmetsissä, mutta niitä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi tiukkoina sääntöinä.

Valintaperusteet kattavat metsien monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät elinympäristöt ja rakennepiirteet. Alueen sijainti nykyiseen suojelualueverkostoon nähdään on tärkeä. Kohteiden valinnassa voidaan ottaa huomioon myös vaikutukset elinkeinotoimintaan, virkistys- ja matkailukäyttöön sekä kulttuuriarvoihin. Vastuuministeriöiden tehtävänä on laatia elinympäristökohtaiset toteuttamisohjelmat.

Lisätietoja

Vanhempi tutkija Kimmo Syrjänen, Suomen ympäristökeskus, puh. 020 490 02746, gsm 040 583 5747 sähköposti: kimmo.syrjanen@ymparisto.fi

Monimuotoisuuden kannalta merkittäviä puustoisia elinympäristöjä ovat

- Lehdot
- Runsaslahopuustoiset kangasmetsät
- Pienvesien lähimetsät
- Puustoiset suot ja soiden metsäiset reunat
- Metsäluhdat ja tulvametsät
- Harjujen paahdeympäristöt
- Maankohoamisrannikon monimuotoisuuskohteet
- Puustoiset perinnebiotoopit
- Kalkkikallioiden ja ultraemäksisten maiden metsäiset elinympäristöt, ja
- Muut monimuotoisuudelle merkittävät metsäiset kalliot, jyrkänteet ja louhikot

Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisiä rakennepiirteitä, ekologisia vaihtelusuuntia ja muita elinympäristöjen ominaisuuksia ovat

- Lahopuu: lahot maapuut, pökkelöt, kelot, pystypuut, kolopuut, tuulenskaadot
- Kookkaat ja vanhat lehtipuut: haavat, koivut, raidat, pihlajat
- Jalot lehtipuut
- Palanut järeä puuaines
- Lehtoisuus, korpisuus, lähteisyys, tiheisyys, luhtaisuus ja lettoisuus
- Pohjavesivaikutus, kalkkivaikutus, ravinteinen kallioperä
- Luonnontilainen tai ennallistamiskelpoinen vesitalous; sekä
- Puuston erirakenteisuus, latvusaukkoisuus

METSO:n verkkosivut: www.mmm.fi/metso tai www.ymparisto.fi/metso

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

mmm.fi

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ